

Jelena Blavatska "Atslēga uz Teosofiju"

2. daļa: Eksotēriskā un ezotēriskā teosofija

2. daļas 3. nodaļa: Atšķirība starp teosofiju un okultismu

Jautātājs. Jūs runājat par teosofiju un okultismu; vai tie ir identiski?

Teosofs. Nekādā gadījumā. Patiesībā cilvēks var būt ļoti labs teosofs gan biedrībā, gan ārpus tās, nebūdam okultists. Tomēr neviens nevar būt īsts okultists, ja nav īsts teosofs; pretējā gadījumā viņš būtu vienkārši melnais burvis, apzināti vai neapzināti.

Jautātājs. Ko tu ar to domā?

Teosofs. Es jau teicu, ka patiesam teosofam ir jāīsteno augstākie morāles ideāli, jācenšas realizēt vienotība ar visu cilvēci un nemitīgi jāstrādā citu labā. Tāpēc, ja okultists to nedara, viņš rīkojas egoistiski savas labklājības labad; un, ja viņš ir ieguvis praktiskākas spējas nekā parastie cilvēki, viņš kļūst par daudz bīstamāku ienaidnieku pasaulei un saviem līdzcilvēkiem nekā parastais mirstīgais. Tas ir acīmredzami.

Jautātājs. Tad varbūt okultists ir tikai cilvēks, kuram ir vairāk spēka nekā citiem cilvēkiem?

Teosofs. Vēl jo vairāk, ja viņš ir praktisks un patiesi izglītots okultists, nevis tikai sevi par tādu dēvē. Okultās zinātnes nepavisam nav, kā viņi raksta enciklopēdijās, "tās viduslaiku iedomātās zinātnes, kas pēta okulto īpašību vai pārdabisko spēku, piemēram, alķīmijas, maģijas, nekromantijas un astroloģijas, iespējamo darbību vai ietekmi", jo šīs zinātnes ir reālas, efektīvas un ļoti bīstamas. Viņi māca lietu slepenās iespējas dabā, attīstot un izkopjot slēptos spēkus, kas "guļ cilvēkā", tādējādi dodot viņam milzīgas priekšrocības salīdzinājumā ar nezinošākiem mirstīgajiem. Labs piemērs tam ir hipnotisms, kas tagad ir kļuvis par nopietnu zinātnisku pētījumu priekšmetu. Hipnotisma spēks tika atklāts gandrīz nejauši, un ceļu uz to sagatavoja mesmerisms; un tagad spējīgs hipnotizētājs var to izmantot, lai izvilktu no cilvēka gandrīz jebko: viņš var piespiest viņu neapzināti spēlēt muļķi vai izdarīt noziegumu, bieži vien hipnotizētāja vietā un viņa mērķiem. Vai tā nav briesmīga vara, ja tā nonāk negodīgu cilvēku rokās? Un, lūdzu, atcerieties, ka šī ir tikai viena no mazajām okultisma nozarēm.

Jautātājs. Bet vai kulturālākie un izglītotākie cilvēki neuzskata visas šīs okultās zinātnes, maģiju un burvestības par senas māņticības un neziņas relikvijām?

Teosofs. Ļaujiet man norādīt, ka šis apgalvojums ir strupceļš neatkarīgi no tā, kā uz to skatās. "Kulturālākie un izglītotākie" jūsu vidū arī kristietību un jebkuru citu reliģiju uzskata par neziņas un māņticības reliktu. Tagad cilvēki vismaz sāk ticēt hipnotismam, un daži – pat kulturālāko vidū – teosofijai un neparastām parādībām. Bet kurš no viņiem, izņemot sludinātājus un aklus fanātiķus, atzīst, ka tic Bībeles brīnumiem? Šeit slēpjas atšķirības punkts. Ir ļoti labi un tīri teosofi, kas spēj ticēt pārdabiskajam, arī dievišķajiem brīnumiem, taču neviens okultists tam neticēs. Jo okultists praktizē zinātnisko teosofiju, kas balstās uz precīzām zināšanām par Dabas slepeno darbību; bet teosofs, kurš izmanto spēkus, ko sauc par paranormāliem bez okultisma gaismas, sliecas uz bīstamu mediumisma veidu, jo, lai arī pieturoties pie teosofijas un tās augstākajiem ētikas principiem, viņš strādā ar šiem spēkiem tumsā, aiz patiesas, bet aklas ticības. Ikviens, neatkarīgi no tā, vai tas ir teosofs vai spiritists, kurš mēģina iedziļināties kādā no

Jelena Blavatska "Atslēga uz Teosofiju"

2. daļa: Eksotēriskā un ezotēriskā teosofija

2. daļas 3. nodaļa: Atšķirība starp teosofiju un okultismu

okultās zinātnes nozarēm, hipnotismu, mesmerismu vai pat fizisku parādību radīšanas noslēpumiem utt., nezinot šo spēku filozofisko racionālo pamatu, ir kā laiva bez stūres, kas ielaista vētrainā okeānā.